

**Josephine Quinn, *Het Westen. Een 4000-jarige geschiedenis*. Thomas Rap, Amsterdam
1925.623 blz. 46,99 €.**

De originele titel van het boek *How the World Made the West* geeft veel beter dan de Nederlandse het opzet van Josephine Quinn weer. In de inleiding licht zij dit nader toe: *'Ik wileen ander verhaal vertellen, een verhaal dat niet begint in het Grieks-Romeinse Middellandse Zeegebied en de draad weer oppakt in het Italië van de Renaissance, maar dat de betrekkingen die het huidige Westen hebben gevormd volgt van de bronstijd tot het tijdperk van de grote ontdekkingen: een verhaal over samenlevingen die elkaar ontmoetten, die met elkaar verweven raakten en soms weer uit elkaar groeiden. In bredere zin wil ik aannemelijk maken dat niet de beschavingen, maar juist deze betrekkingen de motor achter historische veranderingen vormen'*. Met andere woorden: de auteur maakt er geen geheim van dat zij behoort tot de historici die de geschiedenis behandelen aan de hand van een grote these. Het resultaat is een geschiedenis van ca 2000 v.C. tot 1349 n.C. waarin vooral de nadruk wordt gelegd op de invloeden die 'onze westerse beschaving' heeft ondergaan en op de manier waarop die invloeden van doorslaggevend belang zijn geweest. Deze originele invalshoek die de auteur in haar inleiding rechtvaardigt heeft tot gevolg dat veel van wat in de traditionele syntheses en overzichten van de geschiedenis van de Oudheid en Middeleeuwen niet of nauwelijks ter sprake komt hier centraal wordt gesteld en vice versa. De traditionele voorstelling als zou er zich een specifieke, afgebakende westerse cultuur hebben ontwikkeld op basis van de waarden en ideeën van het oude Griekenland en Rome schuift Quinn terzijde om in de plaats daarvan voortdurend erop te wijzen en duidelijk te maken dat de Grieken en Romeinen veel hebben ontleend aan andere plaatsen en volken. Zij pasten welbewust ideeën en technologieën van elders aan hun eigen behoeften aan: wetscorpora en literatuur uit Mesopotamië, beeldhouwkunst uit Egypte, irrigatietechnieken uit Assyrië en het alfabet uit de Levant. De Middellandse Zee was niet alleen de zee van eerst de Grieken en vervolgens de Romeinen maar evenzeer van Carthagers, Etrusken, Iberiërs en Israëlieten.

De auteur vertelt haar verhaal in dertig chronologisch geordende hoofdstukken met suggestieve titels. Met uitzondering van de hoofdstukken 12 en 30 is ieder hoofdstuk min of meer op dezelfde wijze gestructureerd. Het begint met een levendige beschrijving van een concrete situatie of gebeurtenis die vervolgens als uitgangspunt wordt gebruikt om de uitwisselingen op cultureel, sociaal, economisch of institutioneel gebied te beschrijven die in de besproken periode plaats grepen tussen de verschillende volkeren en de manier waarop de 'klassieke beschaving' hierdoor in haar ontwikkeling werd beïnvloed. Haar verhaal vangt aan in Byblos omstreeks 2000 v.C. om te eindigen in Aleppo in 1349 n.C. . De eindnoten beslaan maar liefst 80 bladzijden en verwijzen zowel naar het bronnenmateriaal als naar de wetenschappelijke literatuur waarop haar

exposé gebaseerd is. Daaruit blijkt niet alleen een vertrouwdheid met de meest recente vakliteratuur over ruim vier millennia geschiedenis maar ook een kennis van de onlangs aan het licht gekomen bronnen met betrekking tot deze ruime tijdspanne. De lezer kan niet anders dan bewondering opbrengen voor belezenheid van de auteur die blijkbaar even goed thuis is in de geschiedenis van Oude Nabije Oosten als van de wereld waarin Ibn Batuta zich bewoog tijdens de tweede helft van de veertiende eeuw n.C. Het resultaat is een geschiedenis met tal van gegevens waaraan in de traditionele syntheses gewijd aan de geschiedenis van de klassieke oudheid minder aandacht wordt besteed. Het is de grote verdienste van Quinn dat op deze wijze de historische horizon van een lezer met historische belangstelling aanzienlijk wordt verruimd. Het boek van Quinn kan dan ook beschouwd worden als een noodzakelijk complement bij die traditionele werken. Ze vervangen doet het evenwel niet want bij Quinn blijven dan weer belangrijke evoluties onbesproken. Bovendien stelt Quinn het soms ten onrechte voor als zouden de traditionele overzichtswerken van de oudheid helemaal geen aandacht besteden aan beïnvloedingen door andere culturen. Ook het voortdurend herhalen van haar uitgangspunt als zou wat zij *het beschavingsdenken* noemt, uit den boze zijn en alle heil alleen te vinden is in haar benadering van de geschiedenis gaat op den duur wat irriteren.

De auteur beschikt over een vlotte pen en de vertalers Brenda Musse en Maarten van der Werf hebben gezorgd voor een vlotte vertaling. De vele kaarten maken het de lezer gemakkelijk de in de tekst genoemde plaatsen en streken te situeren terwijl een register het boek ook toegankelijk maakt voor consultatie. Een katern van 16 bladzijden met kleurenillustraties (met uitvoerige bijschriften) biedt nog aanvullende informatie.

Robert DUTHOY